

KRONIEK.

BOEKBESPREKING.

TOP NAEFF, *Letje, of de Weg naar het Geluk*, Amsterdam, Van Holkema en Warendorf, 1926.

Zal ik *Letje* nog aankondigen? Maar heel Nederland leest het al! De uitgevers annonceeren het als het meest „nationale”, het meest hollandsche boek onder de hollandsche boeken.

Dit laatste lijkt mij toch onjuist. De toon van dit boek is juist in 't geheel niet typisch hollandsch. Wij hier, wij zware Hollanders, nemen de zaken over 't algemeen veel meer „au grand sérieux.” Ironie en fijne spot, ze zijn maar zeldzaam, al te zeldzaam in onze litteratuur.

Kenmerkend voor onze zwaarte is nu ook weer, dat velen, zoo recensenten als „unprofessional” lezers, *Letje* „zoo somber” noemen. Zoo somber? Kennen zij dan dezen lach niet, dezen nu eens verteederden, dan weer malicieusen, maar bijna altijd zichzelf en de eigen dierbare omgeving min of meer bespottenden lach? O zeker, de geest waaruit dit boek voortkwam is geen zeer levenslustige, vooral geen optimistische. Maar hij is geest! Top Naeff, gekomen na Emants, na De Meester, na Coenen, is uit de dampige sfeer dier sceptici en pessimisten — dier litteratuurperiode is misschien juister gezegd (hoor ik er zelf ook niet een beetje bij?) — nooit geheel vrij gekomen. Maar haar geest heeft haar altijd gered. Van cynisme en zwartheid, grauw op grauw, zoowel als van . . . sentimentaliteit. Want ja, ook daarvoor had zij eenigen aanleg. Net als de Meester en net als Coenen. Lacht nu maar en verbaast u over deze woorden! Maar leest intusschen met uw volledige aandacht en ge zult mij gelijk geven.

Niet het mooiste, maar misschien wel het meest typische boek van Top Naeff is „*Letje*.” Het genre „*Voor de Poort*”, het genre „*Voorbijgangers*” — ook anderen hebben het beoefend, „*Letje*” is van haar alleen. Dit doet haar niemand na.

Niet het mooiste, zeide ik. Want ik verlustig mij nu eenmaal meer, en vind ook een grootere, hoogere schoonheid in de boeken, waarin een auteur zich geeft met zijn vollen ernst en innigheid, in die waarin hij echte menschen schept ook. *Letje* is niet heelemaal een mensch geworden. Lees het „voorwoord” goed en ge zult het al weer met mij eens zijn. Top Naeff waarschuwt daarin zelf, toch vooral niet te veel menscheijks in *Letje* te zoeken.

Niet heelemaal een mensch, een beetje . . . een ledepop, een harlekijntje — waarvoor men zich niettemin al lezende, met de schrijfster trouwens, nu en dan ten zeerste verteederen kan.

„O Lor', what fools those mortals be”, liet ook Shakespeare zijn Puck zeggen. Maar was ook hij daarom „zoo somber”?
H. R.